

VLAAMSCHE FRONT, Het, ook de Frontpartij genoemd, werd in het voorjaar van 1919 gesticht door Vlaamse oudstrijders uit de rijen van de Frontbeweging. Als leiders worden genoemd Hen-

drik Borginon, Adiel Debeuckelaere en Herman van Puymbrouck.

Het Vlaamsche Front groepeerde de maximalisten of Vlaams-nationalisten (in tegenstelling tot de minimalisten of belgicisten van het Algemeen Vlaamsch Verbond). In het programma van Het Vlaamsche Front-tak Antwerpen leest men: „Het Vlaamsche Front is een zuiver Vlaamsch-nationale partij, gesticht door Vlaamsche soldaten... Het vraagt aan al zijn leden... op politiek gebied allen godsdienststrijd te staken, totdat de groote hervorming in ons staatsleven, in Vlaamsche zin, een voldongen feit zal wezen... De leiding wordt toevertrouwd aan oudstrijders”. Het Vlaamsche Front streefde tevens naar zelfbestuur voor Vlamingen en Walen binnen het Belgisch staatsverband. Hoewel door sommige van de stichters, o.a. Borginon, aanvankelijk bedoeld als een tijdelijke presiegroep (er werden onderhandelingen gevoerd met Frans van Cauwelaert over het opnemen van kandidaten op de lijsten van de katholieke staatspartij), nam Het Vlaamsche Front met eigen lijsten deel aan de parlementsverkiezingen van 1919 (z. Nationalistische partij en V.B.). Het Vlaamsche Front werd een politieke partij - de Frontpartij - waarin spoedig ook de gewezen activisten na enige aarzeling opgenomen werden en een rol gingen spelen. Het Vlaamsche Front stond op het zgn. Godsdvredestandpunt, dat samenwerking van gelovigen en vrijzinnigen mogelijk moest maken. Dit gaf reeds spoedig aanleiding tot moeilijkheden doordat de katholieke Vlaams-nationalisten onder druk gezet werden en hun voorgehouden werd - o.m. door de gezaghebbende Lodewijk Dosfel dat samengaan met vrijzinnigen in één organisatie niet toelaatbaar was. In 1923 wist Joris van Severen in West-Vlaanderen door te zetten dat de Frontpartij er vervangen werd door een katholieke Vlaams-nationalistische partij. Dit voorbeeld vond navolging. De voorzitter van de Frontpartij, de vrijzinnige Herman van Puymbrouck, moest toegeven en aanvaardde dat daar waar de Vlaams-nationalisten uitsluitend of in overgrote meerderheid katholiek

Woorden van Willem Frontman. *Fronters-Marsch.* Muziek van Jef Vlaming.

Tempo di marcia. Blijmoedig

Wij stap-ten, als heer- en heer- fink- lang- de baan, het
wap- pen- de vaen- del voor- op! Met staal in de spie- ren, de
wink in het oog, den gloed in het hart en den durf in den kop! Oe-
wriet van ons recht, van ons plicht en ons doel, heeft 't Vlaem- sch- de- sal as ver-
eend, en ie- de- re Vla- ming leed- fier in 't ge- lid, die
't goet met ons Vlaen- de- ren meent. *ff* Voet- uit nu wie- strijde voor- zijn
recht! Voet- uit nu, naar 't heet- van 't ge-
recht! en drae aan- stad- hui- ren, lange
plein en baan, de leeu- wen- van- weer- feest- lyf- aan
dan- sen- gaen- en drae aan- stad- hui- gen, lange
plein en baan de leeu- wen- van- dan- en- gaen! *ff*

Fronters-Marsch door Willem de Bom en Jozef Watelet.

GENOEG WOORDEN

De drie Belgische partijen, de katholieke, de liberale, de socialistische, hebben ons

BELOOFD

Zesmaandendienst

AMNESTIE

VLAAMSCH RECHT

In 't Onderwijs
In 't Gerecht
In 't Leger

Bezuigingen

Demokratische politiek inzake belastingen en vermindering

Goedkoop leven

Strijd tegen het duur leven

Heffing op de groote kapitalen

PACHTWET

Verzedelijking van 't Kazerneleven

VAKONDERWIJS

Rechtvaardige loonen

Behoud van de grondwettelijke vrijheden en der toepassing van het **ALGEMEEN STEMRECHT**

GEGEVEN

Tien, twaalf, veertien maanden dienst.

Borms blijft in 't gevang, Coppée werd vrijgesproken, 11 spionnen werden vrijgelaten.

O
O
Fransch kommando

Hooge pensioenen aan generaals en officieren. Deinsenden aftankingen aan 't Spoor. Een oorlogsbegroeting van 1 miljard 9 miljoen.

2000 miljoen nieuwe lasten, overwegend ten laste van den verbruiker.

Indexcijfer **852**

○

Heffing op de loonen, de reserves van Ziektenbonden en Vakverenigingen, de pensioenen van weduwen en weezen, de spaarcenten der kleine menschen, en reussachtige winsten voor de banken en nijverheidsinrichtingen.

○

○

○

Perekwatie aan **INDEXCIJFER 700**

Invoeren der dietatuur door 't verliezen der volmacht aan de bankiers. Verkiezingverklaring van den liberaal Baelde te Antwerpen.

Misbruik van vertrouwen door het consolideeren der schakelbons. De dietaal van den frank door stabilisatie aan 0,14fr. voor een Belgischen frank.

Hun verkiezingsprogramma's zijn gebleken LEUGENS of onmogelijkheden.

Het Vlaamsche Volk wil noch het eene, noch het andere. Het keert den rug naar de dwaarszeden der Belgische partijbelangen.

Het dient in Mei aantstaande het algemeen Volkbelang om **stemt Vlaamsch - Nationaal** en anders niet!

Vlaamsche Front, P. V. N.

Verspreid door: J. Van den Broeck, Dr. J. Van den Broeck, Dr. J. Van den Broeck, Dr. J. Van den Broeck

Verkiezingsaffiche (eind 1928) van Het Vlaamsche Front in het vooruitzicht van de verkiezingen van mei 1929.

waren een katholieke Vlaams-nationalistische partij opgericht werd. De leiding van de Frontpartij was zeer zwak - Borginon had in 1923 ontslag genomen en zou pas enkele jaren later weer opduiken - en in feite viel de partij uiteen in verscheidene provinciale of arrondissementale partijen. De Frontpartij werd geleidelijk een Antwerps verschijnsel. In 1928 was Het Vlaamsche Front-Antwerpen geïsoleerd, toen de katholieke Vlaams-nationalistische partijen zich groepeerden in een Algemeen Vlaamsch Verbond. De toestand bleef verward tot in 1933 het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) tot stand kwam. Ook toen weigerde Het Vlaamsche Front-Antwerpen zich aan te sluiten, doch na het ontslag van de voorzitter Jan Timmermans en de secretaris Karel Peeters, die in het najaar van 1934 met hun aanhang overgingen naar het VNV, schrompelde het ineen tot een onbelangrijk groepje. Voorzitter werd Leo Augusteys, voor de oorlog liberaal volksvertegenwoordiger. Deze zou op zijn beurt Het Vlaamsche Front verlaten en een eigen partij stichten, nl. het Vlaamsch Blok voor Zelfbestuur en Democratie. Henri Picard werd toen voorzitter.

De Frontpartij was een Vlaams-nationalistische partij, fel anti-militaristisch, democratisch en zelfs links georiënteerd. Sprekers van de Frontpartij traden op met socialistische en christen-democratische sprekers op anti-fascistische meetings. Te Aalst kwam het in 1923 tot een versmelting van de oude Christene Volkspartij van priester Daens (daensisten) met de Frontpartij. De communisten in het Vlaamse land stemden voor de Frontpartij,

wanneer er geen communistische lijsten waren. Te Antwerpen was en bleef Het Vlaamsche Front democratisch, vrijzinnig en anti-militaristisch. Aanvankelijk was het voornaamste programmapunt het veroveren van zelfbestuur binnen het Belgisch staatsverband, doch het hoog oplaaierend anti-belgicisme had tot gevolg dat meer radicale standpunten ingenomen werden: de vernietiging van België, het streven naar een Grootnederlandse Staat. Een opbod in radicalisme werkte deze evolutie in de hand.

Onmiddellijk na de oorlog was het dagblad *Ons Vaderland* het orgaan van Het Vlaamsche Front, doch dit hield begin 1922 op te verschijnen. In 1921 had het Antwerps dagblad *De Schelde* zich ter beschikking gesteld. Van 1919 tot '20 verscheen te Antwerpen het weekblad *De Stormram*, opgevolgd door het weekblad *De Ploeg*, met Herman Vos als hoofdredacteur. *De Ploeg* verscheen tot eind 1925. Van januari 1926 tot '35 verscheen *Ons Vaderland*. Weekblad; Orgaan van het Vlaamsche Front. Te Antwerpen bleef een maandblad *Vlaamsch Front* verschijnen.

LITERATUUR: *Het Programma van Het Vlaamsche Front-Tak Antwerpen* (1919); - Herman Storm, *Wekroep tot het Vlaamsche Front* (1919); - B. Maes, *Antwoord van de Frontpartij op de regeringsverklaring van 16 december 1919* (1919); - H. van Puymbrouck, *Het Vlaamsche Front en de strijd voor de Vlaamsche Zelfstandigheid* (1925); - *De Waarheid omtrent de Frontpartij* (z.j., pamflet); - A.W. Willemssen, *Het Vlaams-nationalisme. De geschiedenis van de jaren 1914-1940* (1969, tweede uitgave); - H.J. Elias, *Viifentwintig jaar Vlaamse Beweging 1914-1939*, 4 dln. (1969).

FRANS VAN DER ELST